भर्तुः सुग्रीवस्यार्थेऽर्थकरणे परिश्रांतं विमुखं ॥ सर्वशास्त्रविशारदइतिहनुमद्विशेषणं ॥ अभिसंधातुं तारादिभ्योभेदयितुं ॥ ५ ॥ सइति ॥ अभिसंधित्सुर्हनुमानित्यर्थः ॥ द्वितीय उपायः भेदः तमुपवर्णयन्हेतौशता ॥ तदुपायावलंबनहेतुना ॥ तान्सर्वानंगदानुवर्तिनः ॥ वाक्यसंपदा भेदजननक्षमन्यायोपेतेन ॥ हीनाश्रयोनकर्तव्यःकर्तव्योमहदाश्रयइत्या दिवाक्यसमूहेन ॥ ६ ॥ कोपोपायोदंडस्तत्समन्वितैः ॥ कोपापायसमन्वितैरितिपांक्तःपाठः ॥ कोपापनयनसामर्थ्ययुक्तैः ॥ अभीषयत् ॥ न्यायप्रदर्शनपूर्वंभयमुत्पादयामास ॥ ७ ॥ भीषणमेव स्तुतिपूर्वंकरोति ॥ त्वमिति ॥ त्वं पित्रा सुग्रीवेण युद्धे समर्थतरः ॥ यद्वा त्वं पित्रा सदृशइतिशेषः ॥ अतएवयुद्धे समर्थतरइत्यर्थः ॥ दृढंधारयितुं शक्तः अस्य यदिसर्वेकपयस्त्वामनुवत्स्यंतीतिशेषः ॥ कपिराज्यं किष्किंधायांवा ऋक्षबिलेवा ॥ ८ ॥ नचतदस्तीत्याह नित्यमिति स्वभावादितिभावः ॥ अस्थैर्ये कारणांतरम

भर्तुरर्थेपरिश्रांतंसर्वशास्त्रविशारदः॥ अभिसंधातुमारेभेहनूमानंगदंततः॥ ५॥ सचतुर्णामुपायानांद्वितीयमुपवर्णयन्॥ भेदयामासतान्सर्वान्वानरान्वाक्यसंपदा॥ ६ ॥ तेषुसर्वेषुभिन्नेषुततोभीषयदंगदं॥ भीषणैर्विविधैर्वाक्यैःकोपोपायसमन्वितैः॥ ७॥ त्वंसमर्थतरःपित्रायुद्धेतारेयवैध्रुवं ॥ दृढंधारयितुंशक्तःकपिराज्यंयथापिता ॥ ८॥ नित्यमस्थिरचित्ताहिकपयोहरिपुंगव॥ नाज्ञाप्यंविषहिष्यंतिपुत्रदारंविनात्वया॥ ९॥ त्वांनैतेत्यनुरंजेयुःप्रत्यक्षंप्रवदामिते॥ यथायंजांबवान्नीलःसुहोत्रश्चमहाकपिः॥ १० ॥ नत्वहंतेइमे सर्वेसामदानादिभिर्गुणैः॥ दंडेननत्वयाशक्याःसुग्रीवादपकर्षितुं॥ ११ ॥ विगृह्यासनमप्याहुर्दुर्बलेनबलीयसा॥ आत्मरक्षाकरस्तस्मान्नविगृह्णीतदुर्बलः॥ १२ ॥ प्याह ॥ पुत्रदारंविनेति ॥ पुत्रदाराणां किष्किंधावर्तिनां सुग्रीवायत्तत्वात् ॥ त्वयासह बिलेवस्थाने तद्वियोगस्यस्पष्टत्वात् निगृह्यस्थापनमप्यशक्यमित्याह ॥ त्वयाज्ञाप्यं त्वत्कर्तृकमाज्ञापनं नसहिष्यंति ॥ त्वत्तोप्यधिकबलत्वादितिभावः ॥ ९ ॥ पुत्रदारंहित्वा एते त्वां नानुरंजेयुः त्वयिनानुरक्ता भवेयुः ॥ उक्तमर्थं स्पष्टंयथाभवतितथा प्रवदामि प्रदर्शयामि ॥ तदेव दर्शयति ॥ अयंजांबवानिति ॥ १० ॥ अहमिति स्वनिर्देशः ॥ तेइमेसर्वे सामदानादिभिर्गुणैरुपायैस्त्वया सुग्रीवादपकर्षितुं शक्यानहि नापिदंडेन ॥ ११ ॥ ननु गच्छतयूयमपि एकेनैवमयास्थेयमतआह ॥ विगृह्येति ॥ दुर्बलेनसह विगृह्य बलीयसा आसनं स्थितिः शक्येत्याहुः ॥ नतुदुर्बलस्य बलीयसा विगृह्यासनंशक्यं ॥ तस्मादात्मरक्षाकरः आत्मरक्षाकरणेच्छुः पुरुषः दुर्बलःसन् बलीयसानविगृह्णीत ॥ १२ ॥